

неможливо), щоб скласти собі уявлення про них, досить розглянути найбільш типові машини, за якими можна судити про родинні зв'язки у машинах, близьких до типових за своїм призначенням і конструкції. Наприклад, спираючись на знання про пристрій токарного верстата, можна створити в учнів уявлення про металорізальному обладнанні в цілому. Таким чином, при формуванні уявлення про класифікацію машин слід мати на увазі не ознайомлення учнів з усіма машинами, а узагальнення знань, які були отримані на заняттях з праці, предметів природничо-математичного циклу і поза школою.

Велике значення надається ознайомленню учнів з кінематичними схемами машин, так як саме на них найлегше показати те спільне, що характерно для машин, різних за конструкцією і призначенням. Досвід роботи вчителів переконує, що завдяки застосуванню кінематичних схем значно полегшується вивчення устрою машин, їх регулювання, знаходження несправностей.

Учні знайомляться із загальним пристроєм вертикально-фрезерного верстата та оволодівають прийомами управління ним, прийомами обробки фасонних деталей. Вводяться поняття «деталь», «механізм», «машина», які формуються на базі знань учнів про пристрій верстата. Завдяки цьому стає можливим створити в учнів перші уявлення про типові деталі, тому що можна проілюструвати використання однакових деталей у різних верстатах. Разом з тим можна познайомити на конкретних прикладах з деякими спеціальними деталями.

Уявлення учнів про машини розширюється. Їх ознайомлять із класами машин (машини-двигуни та машини-знаряддя). Учні знайомляться з розвитком знарядь праці на прикладі деревообробних і металорізальних інструментів і машин. Перед ними розкривається перспектива подальшого розвитку обробки металів зняттям стружки за рахунок автоматизації технологічного процесу.

Вводиться поняття «типові деталі», розглядаються види з'єднань і механізмів. При цьому використовуються знання учнів про пристрій деревообробного і металорізального устаткування. Формуються вміння з розбирання та збирання. В якості об'єктів роботи використовуються складальні одиниці токарного верстата. Узагальнюються знання учнів з обробки металів та деревини на верстатах. Для цієї мети зіставляються різні види обробки і характерні для них ріжучі інструменти. На базі знань учнів з фізики розглядається процес утворення стружки. Учні знайомляються з видами робіт з виготовлення деталей машин на металорізальних верстатах. Зіставляються металорізальні та деревообробні верстати з тим, щоб виявити в них типові риси, характерні для технологічної машини. Таким чином, навчальний матеріал з вивчення елементів машинознавства та обробки матеріалів на верстатах взаємопов'язаний. І від того, наскільки вміло буде забезпечено такий взаємозв'язок у навчальному процесі, залежить успіх у вирішенні тих завдань, які поставлені перед учителем у зв'язку з навчанням учнів машинній техніці і праці.

Знайомство учнів з машинною обробкою деревини на заняттях у майстернях обмежується головним чином вивченням свердлильного, токарного та фрезерного верстатів. На виробництві ж застосовується багато інших верстатів. Тому навчальний процес повинен будуватися таким чином, щоб учні на прикладі свердлильного, токарного та фрезерного верстатів отримали загальне уявлення про верстати і обробки матеріалів на них. Для цього потрібно розглядати кожен верстат і вид обробки не сам по собі, а у зв'язку з іншими верстатами та іншими видами обробки. Порівнюючи між собою різні групи верстатів, неважко побачити в них багато спільного. Пояснюється це тим, що обробка матеріалів на різних металорізальних верстатах заснована на одних і тих же законах фізики, хімії та інших наук. Тому, засвоївши загальні закономірності, використані при обробці матеріалів на деревообробних верстатах, можна розібратися в принципі дії й пристроїв незнайомого верстата.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Методика трудового та професійного навчання» Д. О. Тхоржевський, частина 2, Київ НПУ ім. Драгоманова 2000 рік.
2. «Методика трудового та професійного навчання» Д. О. Тхоржевський, частина 3 Київ, НПУ ім. Драгоманова, 2001 рік.
3. «Практикум в навчальних майстернях з методики трудового навчання» Хорунжий В. І. Тернопіль, Астон, 2001 рік.

*Івачевська З.
Науковий керівник – доц. Мамус Г.М.*

РОЛЬ І МІСЦЕ ВИВЧЕННЯ ДИЗАЙНУ ПРЕДМЕТІВ ІНТЕР'ЄРУ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

Одним з ефективних засобів розвитку інтелектуального та естетичного потенціалу особистості є дизайн-освіта молоді. Особлива роль для її реалізації відводиться на уроках технологій.

Мета статті – проаналізувати зміст навчання старшокласників основам проектування та виготовлення аксесуарів з текстильних матеріалів для оформлення інтер'єрів на уроках технологій.

Для досягнення мети були поставлені завдання: проаналізувати зміст навчальних програм предмету «Технології» та особливості діяльності старшокласників на заняттях у процесі вивчення основ дизайну предметів інтер'єру.

Типовими навчальними планами для загальноосвітніх навчальних закладів на вивчення предмету «Технології» передбачено: у 10-11 класах (незалежно від профілю) – 1 год. на тиждень; а у класах технологічного профілю – 6 год. на тиждень [1]. Старшокласники освоюють навчальний предмет за навчальною програмою «Технології. 10–11 класи». Програма має модульну структуру і складається з двох частин – інваріантної та варіативної. Основою інваріантної складової є базовий модуль «Проектні

технології у перетворюючій діяльності людини».

На вивчення базового модуля у 10–11 класах відводиться по 12 годин. Вивчення другої частини програми передбачається в обсязі 20 годин (один варіативний модуль). Важливим для навчання учнів є розробка творчих проєктів з використанням основ художнього конструювання виробів. Ця діяльність пов'язана з організацією предметного довілля на засадах краси і доцільності та забезпечує проєктування нових предметно-пластичних форм, послуг у всіх сферах життєдіяльності людини.

Рекомендовані варіативні модулі передбачають опанування різних видів технологій. Модуль «Технологія дизайну предметів інтер'єру» – один із тих, у процесі вивчення якого старшокласники інтегрують наукову, технічну й художню діяльність, що має надзвичайно великий виховний і розвивальний потенціал для гармонійного розвитку особистості.

Аналіз навчання учнів 10-11 класів у процесі проходження педагогічної практики в школі дає підстави вважати, що знайомство школярів з дизайном носить здебільшого епізодичний характер і не відповідає вимогам сучасності. Вважаємо, що формування і розвиток професійних навичок у художньо-дизайнерській творчості учнів та впровадження нових навчальних програм необхідно поєднувати з підготовкою та навчанням майбутніх педагогів, які будуть працювати зі старшокласниками за програмами, методично та структурно пов'язаними з дизайн-освітою.

У зв'язку з цим ставиться завдання щодо актуалізації знань і формування художньо-конструкторських умінь учнів, їх здатності до різних форм естетичної діяльності, які найповніше формуються в процесі дизайн-діяльності.

Програмою варіативного модуля "Технологія дизайну предметів інтер'єру" передбачено ознайомлення учнів з основами художнього конструювання невеликих за розміром аксесуарів для інтер'єру. Особливістю модуля є розробка та виготовлення нескладних виробів, які гармоніюють з навколишнім оточенням і враховують стиль оформлення кімнати та меблів. В той же час аксесуари повинні робити інтер'єр кімнати неповторним, оригінальним і стильним. До аксесуарів кімнати відносять рамки, декоративні панно, вази, підставки, полички, сувеніри. Крім того, доречним є виготовлення виробів з текстильних матеріалів: тканин, натуральної та штучної шкіри, фурнітури та ін..

Виготовлення виробів, відповідно до структури та змісту програми, виконується через проєктно-технологічну діяльність. Практичним результатом роботи учнів за даним модулем має бути проєкт.

Для розробки творчих виробів можна використовувати будь-яку доступну і безпечну технологію та поєднувати їх. За основу слід взяти власну кімнату учня або фото кімнати. Основним принципом тут є творчий підхід.

Для виготовлення можна використовувати залишковий матеріал (обрізки, шматки ткацьких та трикотажних полотен, неткані матеріали, тару), сучасні конструкційні матеріали. Оздоблення рекомендовано виконувати традиційними декоративними або сучасними техніками залежно від стилю та творчої задумки. Технологія виготовлення повинна базуватися на використанні наявної матеріально-технічної бази шкільних майстерень. За необхідності слід виготовити прості пристосування, які дозволяють виконувати виріб якісніше та безпечніше. Основним джерелом пошуку ідей та зразків слід вважати Інтернет. Можуть бути використані сучасні глянцеві журнали, буклети.

На початку засвоєння модуля вчитель розкриває перед учнями теоретичний матеріал з основ художнього конструювання, принципів композиції, стилістики, який дасть їм змогу розпочати пошук потрібної інформації, визначитись із напрямком, за яким вони бажають працювати. Слід пам'ятати, що деякі матеріали для виконання проєкту (від зразків, технології виготовлення і матеріалів для роботи до технік декорування) учні мають віднайти та скомпонувати самостійно, і на цьому етапі основним завданням учителя є формування відповідних умінь і навичок для виконання цієї творчої навчально-пошукової роботи.

Результатом творчої діяльності учня є дизайн-проєкт з портфоліо та виготовленим виробом.

Для створення оригінального виробу необхідно проводити пошук нових форм, структури, кольорової гами, використовуючи методи художнього конструювання виробів. Цікавими для учнів та ефективними для отримання нових ідей на заняттях проєктування та виготовлення аксесуарів інтер'єру є креативні методи: комбінаторика, біоніка, метод фокальних об'єктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Технології. 10-11 класи. Навчальна програма. Рівень стандарту, академічний рівень. Варіативні модулі/ [авт. тексту А.І. Терещук (керівник проєкту), Боринець Н.І., Сидоренко В.К., Дятленко С.М., Терещук Г.В., Ходзицька І. Ю.] – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – 140 с.

Репета В.

Науковий керівник – доц. Сорока Т. П.

ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ УЧНІВ 10-11 КЛАСІВ ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ «ДЕРЕВООБРОБКА»

В сучасних умовах школи особлива роль відводиться удосконаленню трудової підготовки учнів. Обумовлено це тим, що сучасне виробництво, науково-технічний прогрес потребують все більш кваліфікованих робітників, здатних до творчої діяльності. Тому підготовка підростаючого покоління до активної творчої праці – проблема державного масштабу □4□.

Завдання трудового навчання в процесі трудової підготовки учнів старших класів визначені педагогами-психологами, проте слід враховувати, що в старших класах створюються нові передумови для виконання завдань трудового навчання: зростає рівень загальноосвітньої підготовки учнів, відбувається